

103

การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน
จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538

นายไพรัช พลับปลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

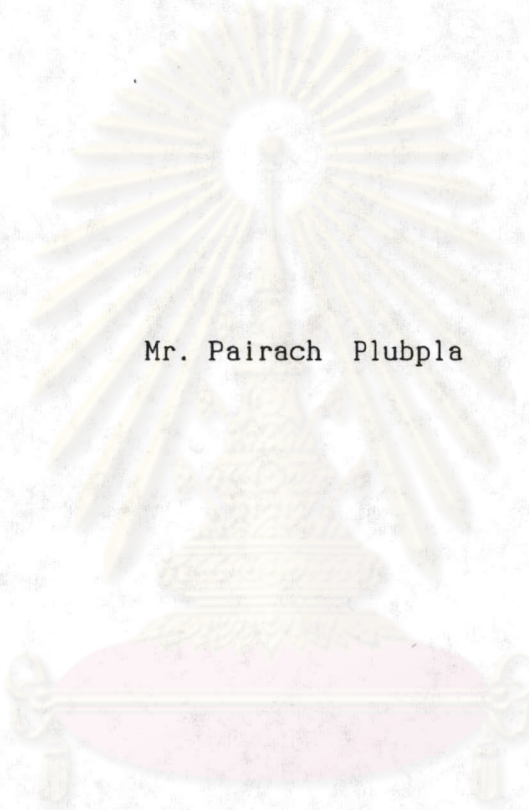
พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-761-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16354448

A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION IN DAILY
NEWSPAPERS FROM MARCH, B.E.2537 TO FEBRUARY, B.E.2538

Mr. Pairach Plubpla

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Foundations of Education
Graduate School

Chulalongkorn University

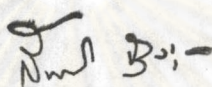
1995

ISBN 974-632-761-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน
จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538
โดย   นายไพรัช พลับพลา
ภาควิชา   สاریตศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช

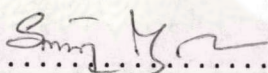

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรรม)

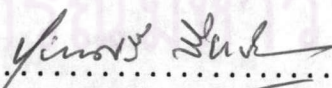
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

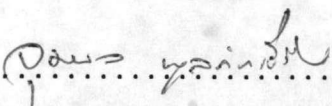
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัตนา ตุงคสวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จุมพล พุฒภัทรชีวิน)

ไพรัช พลับพลา : การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน
จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538 (A CONTENT ANALYSIS OF
ENVIRONMENTAL EDUCATION IN DAILY NEWSPAPERS FROM MARCH, B.E.
2537 TO FEBRUARY, B.E. 2538) อ.ปริญญา : ผศ.ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช,
174 หน้า. ISBN 974-632-761-5

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันเกี่ยวกับ
การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา
ในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท (8 ชื่อฉบับ) ได้แก่ ประเภทประชาชนนิยม, ประเภทคุณภาพ,
ประเภทกึ่งคุณภาพและกึ่งประชาชนนิยม และประเภทธุรกิจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 6,256 ครั้ง โดยหนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มากที่สุด จำนวน 1,584 ครั้ง และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อยที่สุด จำนวน 560 ครั้ง
2. เมื่อแยกเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาทั้งหมด ตามประเภทของหนังสือพิมพ์ พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.40 (2,380 ครั้ง) และหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิมนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.15 (1,198 ครั้ง)
3. เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ถูกนำเสนอมากที่สุด ในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท คือ ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 25.09 (1,570 ครั้ง) และเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ถูกนำเสนอที่น้อยที่สุด คือ กระบวนการพื้นฐานของระบบนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 0.16 (10 ครั้ง)
4. ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่ถูกนำเสนอมากที่สุดในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท คือ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.47 (280 ครั้ง) และประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกนำเสนอที่น้อยที่สุด คือ ปัญหาด้านการทำลายทัศนียภาพและปัญหาภูเขาไฟระเบิด คิดเป็นร้อยละ 0.13 (8 ครั้ง) เท่ากัน
5. คอลัมน์ที่นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษามากที่สุดในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท คือ ข่าวในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 45.36 (2,838 ครั้ง) และคอลัมน์ที่นำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อยที่สุด คือ บทบรรณาธิการ คิดเป็นร้อยละ 0.27 (17 ครั้ง)

ภาควิชา..... สาร์ตศึกษา
สาขาวิชา..... ฐานการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิติ..... hm- ๗๒
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##C640104 : MAJOR FOUNDATIONS OF EDUCATION
KEY WORD: CONTENT ANALYSIS / ENVIRONMENTAL EDUCATION / DAILY
NEWSPAPERS

PAIRACH PLUBPLA : A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION
IN DAILY NEWSPAPERS FROM MARCH, B.E. 2537 TO FEBRUARY, B.E. 2538.
THESIS ADVISOR : ASST.PROF. TIPAWAN LACHAWANICH, Ph.D., 174 pp.
ISBN 974-632-761-5

The purposes of this research were to analyse the contents of daily newspapers in providing environmental education and to compare the presentation of the contents of environmental education among four types of daily newspapers (The eight Thai daily newspapers) ; popular newspapers, namely qualitative newspapers, qualitative and popular newspapers and business newspapers.

Research Findings:

1. The eight Thai daily newspapers presented contents of environmental education 6,256 times : Matichon presented the most (1,584 times), and Thai - Rath presented the fewest (560 times).
2. When comparing among the four types of newspapers, the namely qualitative newspapers presented the contents most (37.40 %) and the popular newspapers presented such contents the fewest (19.15 %).
3. When comparing the types of environmental education contents presented in the newspapers, environmental problem was presented the most (25.09%) and basic process of ecosystem was presented the fewest (0.16 %).
4. Considering the details of environmental problems, water pollution was the most popular (4.47 %) while visual pollution and volcanic explosion presented the fewest (0.13% each).
5. Of all the four types of daily newspapers, the column which mostly presented the contents of environmental education was the state news (45.36 %) and the column which presented such contents the fewest was editorial pages (0.27 %).

ภาควิชา..... สารัตถศึกษา
สาขาวิชา..... หน่วยงานการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต..... *sm m2*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... —

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของศาสตราจารย์ประภาศรี สีหออำไพ รองศาสตราจารย์รัตนา ตุงคสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช และอาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอันมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ประภาศรี สีหออำไพ รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยนุช คนฉลาด และอาจารย์บุญเรือง เนียมหอม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์บัณฑิตศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ ทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบรรณาธิการและผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ทุกท่าน ได้แก่ คุณสมิต มานัสฤดี คุณณรงค์ จุนเจือสุภฤกษ์ คุณเกษม อัญญาศัย และอาจารย์มานพ แยมอุทัย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย ครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์อำไพ เหมทานนท์ อาจารย์สมพงษ์ คำขจร อาจารย์ประยูร บุญไช้ และอาจารย์โรงเรียนทวายใหญ่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายสุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ยุพิน พงษ์นัยรัตน์ และญาติพี่น้องในครอบครัว ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งจนสามารถทำงานวิจัยครั้งนี้ เสร็จสมบูรณ์

ไพรัช พลัปลา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	8
	ข้อตกลงเบื้องต้น	12
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	14
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
	วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	17
	วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา	26
	วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์รายวัน	72
	วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา	81
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	98
วิธีดำเนินการวิจัย	98
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	98
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	99
การกำหนดวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษา	103
การทดลองวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษา	104
การวิเคราะห์ข้อมูล	106
การสรุปและการอภิปรายผล	106
4	108
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
5	127
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	127
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	127
วิธีดำเนินการวิจัย	127
สรุปผลการวิจัย	128
อภิปรายผลการวิจัย	134
ข้อเสนอแนะ	150
รายการอ้างอิง	153
ภาคผนวก	163
ประวัติผู้เขียน	174

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงภาพรวมของปริมาณความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในแต่ละคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538	110
2	แสดงปริมาณความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538	113
3	แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ประเภท จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ	115
4	แสดงปริมาณความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จำแนกตามรายละเอียดของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ	116
5	แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏมากที่สุดคือหัวข้อ 2.2 ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ	118
6	แสดงปริมาณความถี่ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538	119
7	แสดงการเปรียบเทียบความถี่ประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จากเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
8 แสดงปริมาณความถี่เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ชื่อฉบับ จำแนกตามประเภทของคอลัมน์ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2538	123
9 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 4 ประเภท จำแนกตามประเภทของคอลัมน์ จากเดือนมีนาคม 2537 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2538 และเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ	125

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย